

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizayov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinova	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILIYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'aniyon G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN.....	93
Axliddin Aroptdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadieva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAkatLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulaton Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLiyALASHTIRISH ISTIQBOLLARI	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH	283
Turotova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdusfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovlijeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Xaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrullojeva	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNİ.....	419
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirqulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
Hasanov Sh. Sh.	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
Orifova Ximoyat Shovkat qizi	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
Raximova Dildora Mirzakasimovna	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
Kushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
Yuldashov Aziz	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjayevich	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJIRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	533
Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYLLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
Nabiyeva Nilufar Olim qizi	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
Тен Марина Владимировна	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
Каюмова Гузель Иброхимхановна	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLIISHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
Toshimov Azizbek Hakimovich	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARGA KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
Muradova Dildora Abdusalimovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARGA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
Norova Nozima Nabiyevna	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
Алиева С.С.	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBI BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDIIY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOIYILLARINING AHAMIYATI	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	608
Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li, Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY XULOSALAR	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА	687
Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOIIY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIVAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	
GREEN BONDS: ESSENCE, SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN	746
Susanna S. Alieva	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	753
Marupov Qobil Komilovich	
МОДЕЛЬ ЧЕБОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ КОРЕЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ И СРАВНИТЕЛЬНО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	758
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Ризаева Зумрад Алишеровна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISHDA SOLIQ PREFERENSIYALARINING ROLI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	762
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	
AKSIZ SOLIG'INING BUDJET DAROMADLARI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI VA MAZKUR SOLIQNI BUDJETGA UNDIRISH TARTIBINING TAHLILI	769
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING ROLI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA.....	774
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
HUDUDIIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI BAHOLASHNING OPTIMIZATSIYALANGAN METODOLOGIYASI: ASOSIY KO'RSATKICHLARNING KO'P O'LCHOVLI TAHLILI.....	781
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ГЕРМАНИИ	788
Артикова Шохиди Ильясовна	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA KORXONALAR MARKETING STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI	793
Rasulova Nigora Nematovna	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA ASOSIY KAPITALGA INVESTITSIYALARNI JALB QILISH YO'NALISHLARI	799
Sultanova Aziza Baxtiyar qizi	

KORXONALARDA INSON RESURLARINI BOSHQARISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	802
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA ULARNI BAHOLASH USULLARI.....	807
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna, Qulmamatova Barno Omonovna, Sharifova Nargiza Djurayevna	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINI JORIY ETISHNING O'ZBEKISTON KORXONALARIDA MOLIYAVIY SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	811
Murodova E'zoza Maqsud qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI TA'MINOT ZANJIRINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: ISHLASH MEXANIZMI VA ALGORITMINI ISHLAB CHIQISH	816
Umarov Bobur Murtazoyevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLLIGINI OSHIRISH ORQALI MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH	822
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich	
AGRAR SOHADA KADRLAR TAYYORLASHNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY METODOLOGIK ASOSLARI	829
Boltayev Nurali Shiramatovich	
MAMLAKATIMIZ TURIZM SOHASI XIZMATLAR SIFATI BILAN BOG'LIQ IQTISODIY KO'RSATKICHLAR	838
Suyunov R. G'.	
ПРОБЛЕМЫ И ОГРАНИЧЕНИЯ В ГОРНОДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ	844
Джулибеков Нурмат Каршибекович, Жулиева Гулноз Юлдашевна	
BIZNES JARAYONLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH ASOSLARI	849
Yoqubjanov Muminmirzo Nosirjon o'g'li, Erkinxojiyev Ismoiljon	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING ZAMONOVIIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, AHAMIYATI VA UNING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	853
Ernazarov Gulam Bekbaevich	
SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING ROLI	860
Mirzokirov Mirramizjon Mirxoshim o'g'li	
ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ	867
Урунова Мафтуна Гайратовна	
АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ЭКОНОМИКИ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ И ЕЁ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ	871
Некова Фатима Борисовна	
MINTAQA SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISHDA KLASSTERLASH VA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARINING AHAMIYATI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	876
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTI TIZIMINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY TASHKILIIY-IQTISODIY USULLARDAN FOYDALANISH	882
Kayumov Z.O.	
O'ZBEKISTONDA VALYUTA KURSINING SHAKLLANISHI VA UNING INFLATSIYA DARAJASIGA TA'SIRI MEXANIZMI	887
Matrizayev Zafar Gulimboy o'g'li, Viqorjon Bahriddinov Akbar o'g'li	
MEHNAT BOZORINING TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	892
Soatmo'minova Zarnigor Olimjon qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	897
Mahmudov Sunnatjon Abdujabbor o'g'li	
НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	901
Мирзаев Кулмамат Джанзакович	

ELEKTR UZILISHLARINING HUDUDIIY IQTISODIYOTGA TA'SIRI VA RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI	906
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
DAVLAT TRANSPORT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	911
Uktamov Sarvar Atxam o'g'li	
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНСТРУМЕНТЫ ПОДДЕРЖКИ ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В СТРАНАХ ЕС, США И ЯПОНИИ	915
Газизова Эльмира Хамидовна, Мелибаева Гульнора Ачиловна	
SANOATNI HUDUDIIY RIVOJLANTIRISHDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISH OMILLARI	921
O'zmanov Ixtiyor Ibragim o'g'li	
SUG'URTA INSTITUTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	926
Sherov Sanjar Radjabovich	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI STRATEGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	932
Umurov Jasurbek Jamil o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA KASABA UYUSHMALARI FAOLIYATINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	936
Raxmonov Abduxalil Rasulovich	
INKLYUZIV TA'LIM XIZMATLARINING RAQAMLI EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHDA DAVLAT, OTM VA IT INFRATUZILMA INTEGRATSIYASI.....	940
Maxkamova Kamola	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BUDJETLASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH (ENERGETIKA KORXONALARI MISOLIDA).....	944
Sobirov Shoyadbek Kurbonaliyevich	
UY-JOY QURILISHINI RIVOJLANISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	950
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
TIKUV-TRIKOTAJ MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRUVCHI KICHIK KORXONALARNING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI	956
Abduhamidov Abdurahmon Abdulatif o'g'li	
O'ZBEKISTONDA 2026–2030-YILLARGA MO'LJALLANGAN SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	963
Ismailov Timur Atabayevich	
SAVDO LIBERALIZATSIYASINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARI TARKIBIGA TA'SIRI	969
Sardorjon Maxmudov Sobirjon ug'li	
MAHALLIY BUDJETLAR MOLIYAVIY BARQARORLIGINING UY XO'JALIKLARI FAROVONLIGI VA HUDUDIIY IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EMPIRIK TAHLIL QILISH.....	977
Safarmurodova Marjona To'raqulovna, Ollokulova Feruza Mansurovna	
FACTORS INFLUENCING THE FORMATION OF FINANCIAL SUSTAINABILITY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM THE OIL AND GAS SECTOR.....	982
Ergashev Muhibbek Aslamovich	
O'ZBEKISTON MOLIYA BOZORIDA FIN TECH KOMPANIYALARI VA BANKLAR HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	988
Rajabova Umida Umurzoqovna	

O'ZBEKISTON MOLIYA BOZORIDA FIN TECH KOMPANIYALARI VA BANKLAR HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Rajabova Umida Umurzoqovna

francheska50701@gmail.com

Xalqaro Nordik Universiteti tayanch doktranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston moliya bozorida FinTech kompaniyalari va tijorat banklari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli transformatsiya sharoitida bank sektorining innovatsion rivojlanishida FinTech texnologiyalarining o'ri, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri hamda hamkorlikning institutsional mexanizmlari o'rganilgan. Shuningdek, xalqaro tajribalar asosida bank–FinTech integratsiyasini kuchaytirish yo'nalishlari aniqlanib, O'zbekiston sharoitiga mos strategik takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari moliya sektorida raqamli xizmatlar sifatini oshirish, mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlarni kengaytirish hamda bank tizimining raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: FinTech, raqamli transformatsiya, bank tizimi, moliya bozori, innovatsiya, raqamli bank xizmatlari, hamkorlik modeli, ekotizim, API, open banking, startaplar.

Abstract. This article analyzes the theoretical and practical aspects of developing cooperation between FinTech companies and commercial banks in the financial market of Uzbekistan. The study examines the role of FinTech technologies in the innovative development of the banking sector in the context of digital transformation, their impact on economic efficiency, and institutional mechanisms of cooperation. Also, based on international experience, directions for strengthening bank–FinTech integration were identified and strategic proposals suitable for the conditions of Uzbekistan were developed. The results of the study will serve to improve the quality of digital services in the financial sector, expand customer-oriented services, and strengthen the competitiveness of the banking system.

Key words: FinTech, digital transformation, banking system, financial market, innovation, digital banking services, cooperation model, ecosystem, API, open banking, startups.

Аннотация. В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты развития сотрудничества между финтех-компаниями и коммерческими банками на финансовом рынке Узбекистана. Исследование рассматривает роль финтех-технологий в инновационном развитии банковского сектора в контексте цифровой трансформации, их влияние на экономическую эффективность и институциональные механизмы сотрудничества. Также, на основе международного опыта, определены направления усиления интеграции банков и финтех-компаний и разработаны стратегические предложения, адаптированные к условиям Узбекистана. Результаты исследования будут способствовать повышению качества цифровых услуг в финансовом секторе, расширению клиентоориентированных услуг и укреплению конкурентоспособности банковской системы.

Ключевые слова: финтех, цифровая трансформация, банковская система, финансовый рынок, инновации, цифровые банковские услуги, модель сотрудничества, экосистема, API, открытый банкинг, стартапы.

KIRISH

O'zbekistonda iqtisodiyotni liberallashtirish, moliya tizimini modernizatsiya qilish va raqamli iqtisodiyotni shakllantirish yo'nalishida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, bank-moliya sektorini transformatsiya qilish, zamonaviy moliyaviy xizmatlarni joriy etish hamda aholining moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan.

"Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi, bank tizimini isloh qilishga qaratilgan konseptual hujjatlar hamda moliya bozorini rivojlantirish dasturlari asosida tijorat banklari faoliyatida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, masofaviy xizmatlar ulushini oshirish va innovatsion moliyaviy mahsulotlarni yaratish bo'yicha muhim natijalarga erishilmoqda. Shu jarayonda FinTech kompaniyalari moliya xizmatlari bozoriga yangi innovatsion

yechimlar olib kirib, bank tizimi bilan o'zaro integratsiyani kuchaytiruvchi muhim subyekt sifatida maydonga chiqmoqda.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida FinTech rivoji uchun qulay institutsional muhit shakllanib bormoqda. Xususan, to'lov tizimlarini rivojlantirish, elektron tijoratni qo'llab-quvvatlash, masofaviy identifikatsiya mexanizmlarini joriy etish hamda raqamli infratuzilmani kengaytirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar FinTech kompaniyalari faoliyatini jadallashtirishga xizmat qilmoqda. Bu esa o'z navbatida banklar bilan hamkorlik qilish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda.

Shu bilan birga, mamlakatda ochiq bank tizimi (open banking), API texnologiyalari, mobil va onlayn bank xizmatlari kabi yo'nalishlarning bosqichma-bosqich joriy etilishi bank va FinTech subyektlari o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish uchun muhim asos bo'lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, raqamli to'lovlar hajmining keskin oshishi, elektron hamyonlar va fintech startaplarning paydo bo'lishi moliya bozorining yangi bosqichga o'tayotganini ko'rsatadi.

Biroq, mavjud imkoniyatlar bilan bir qatorda, banklar va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni to'liq yo'lga qo'yish uchun ayrim tizimli muammolar ham mavjud. Jumladan, normativ-huquqiy bazaning ayrim jihatlari takomillashtirilishi zarurligi, texnologik integratsiya darajasining yetarli emasligi hamda innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarining cheklanganligi ushbu sohada hal etilishi lozim bo'lgan masalalar sirasiga kiradi.

O'zbekiston moliya bozorida FinTech kompaniyalari va tijorat banklari o'rtasidagi samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish, mavjud imkoniyatlardan to'liq foydalanish hamda ularning o'zaro integratsiyasini chuqurlashtirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi. Mazkur maqolada aynan ushbu yo'nalishning nazariy asoslari, amaliy holati va rivojlantirish strategiyalari kompleks tarzda tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Moliya bozorida FinTech kompaniyalari va banklar o'rtasidagi hamkorlik masalasi so'nggi yillarda iqtisodiy adabiyotlarda keng o'rganilayotgan dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ushbu jarayon, ayniqsa, raqamli transformatsiya sharoitida moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish, innovatsiyalarni joriy etish va moliyaviy inklyuziyani kengaytirish bilan chambarchas bog'liq holda tahlil qilinmoqda.

Xorijiy ilmiy tadqiqotlarda FinTech tushunchasi moliyaviy xizmatlar ko'rsatishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishga asoslangan innovatsion model sifatida talqin etiladi. Ko'plab olimlar FinTech kompaniyalarini bank tizimining raqobatchisi sifatida emas, balki uning strategik hamkori sifatida baholaydilar. Jumladan, ayrim tadqiqotlarda FinTech va banklar o'rtasidagi hamkorlik xizmatlar tezligini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga yo'naltirilgan yangi mahsulotlarni yaratishda muhim omil ekanligi asoslab berilgan.

Ilmiy manbalarda bank va FinTech o'rtasidagi o'zaro aloqalar turli modellarda ko'rib chiqiladi. Xususan, integratsiya modeli bank infratuzilmasiga FinTech texnologiyalarini joriy etishga asoslangan bo'lsa, hamkorlik modeli o'zaro manfaatli sheriklik asosida xizmat ko'rsatishni nazarda tutadi. Shuningdek, platformaviy modelda yagona raqamli ekotizim shakllantiriladi, bu esa barcha moliyaviy xizmatlarni bir platformada jamlash imkonini beradi. Ayrim tadqiqotchilar tomonidan esa FinTech kompaniyalari bank tizimiga muqobil xizmat ko'rsatuvchi subyekt sifatida ham talqin qilinadi.

Xalqaro tajribani o'rganish shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda banklar va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlik ochiq bank tizimi (open banking) konsepsiyasi asosida yo'lga qo'yilgan. Ushbu modelda API texnologiyalari orqali bank ma'lumotlari uchinchi tomonlar uchun ochiq bo'ladi va bu yangi innovatsion xizmatlarni yaratishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, sandbox (sinov muhiti) tizimi orqali yangi moliyaviy texnologiyalarni xavfsiz sharoitda sinovdan o'tkazish amaliyoti keng qo'llanilmoqda.

Ba'zi ilmiy ishlarda FinTech kompaniyalarining moliyaviy inklyuziyani ta'minlashdagi roli alohida ta'kidlanadi. Ayniqsa, an'anaviy bank xizmatlaridan foydalana olmaydigan aholi qatlamlari uchun mobil to'lovlar, mikroqarzlash va raqamli hamyonlar orqali qulay imkoniyatlar yaratilayotgani asoslab berilgan. Shu jihatdan, FinTech texnologiyalari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda O'zbekistonda bank tizimini raqamlashtirish, to'lov tizimlarini modernizatsiya qilish va masofaviy xizmatlarni rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. Xususan, so'nggi yillarda mobil banking, internet banking, QR-to'lovlar va elektron hamyonlar kabi xizmatlarning joriy etilishi bank tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qilayotgani ta'kidlanadi. Biroq, FinTech kompaniyalari bilan banklar o'rtasidagi hamkorlik masalalari yetarli darajada chuqur o'rganilmaganligi, ayniqsa institutsional va strategik yondashuvlar nuqtai nazaridan ilmiy izlanishlar yetishmasligi kuzatiladi.

Shuningdek, ayrim tadqiqotlarda O'zbekiston moliya bozorida FinTech ekotizimini rivojlantirish uchun normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, innovatsion infratuzilmani kengaytirish va investitsion muhitni yaxshilash zarurligi qayd etilgan. Bu esa bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi samarali hamkorlikni yo'lga qo'yishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Yuqoridagi ilmiy yondashuvlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish masalasi kompleks yondashuvni talab qiladi. Shu bilan birga, mavjud ilmiy tadqiqotlarda O'zbekiston sharoitida ushbu hamkorlikni rivojlantirishning aniq strategik mexanizmlari yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Mazkur holat esa ushbu mavzuning ilmiy yangiligi va amaliy ahamiyatini yanada oshiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda O'zbekiston moliya bozorida FinTech kompaniyalari va tijorat banklari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish jarayonlarini kompleks o'rganish maqsadida zamonaviy ilmiy yondashuvlar va usullar majmuasidan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi nazariy, empirik va iqtisodiy-statistik tahlil usullarini o'z ichiga oladi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini moliya bozori rivoji, raqamli transformatsiya, innovatsion iqtisodiyot va FinTech texnologiyalari sohasidagi xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etadi. Shuningdek, bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlik modellarini yorituvchi konseptual yondashuvlar asos qilib olindi.

- a. Tadqiqot jarayonida quyidagi asosiy ilmiy usullardan foydalanildi:
- b. Tizimli tahlil usuli – bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni yagona tizim sifatida o'rganish, ularning o'zaro bog'liqligini aniqlashda qo'llanildi.
- c. Taqqoslama tahlil usuli – rivojlangan davlatlar tajribasi bilan O'zbekiston moliya bozorida holatni solishtirish orqali samarali modellari aniqlab olindi.
- d. Statistik tahlil usuli – moliya bozori, bank xizmatlari va raqamli to'lovlar rivojlanish ko'rsatkichlarini tahlil qilishda qo'llanildi.
- e. Iqtisodiy tahlil usuli – bank va FinTech hamkorligining iqtisodiy samaradorligi, xarajatlar va daromadlarga ta'siri baholandi.
- f. Ekspert baholash usuli – sohaga oid mutaxassislar fikrlarini umumlashtirish orqali amaliy xulosalar shakllantirildi.
- g. Abstraksiya va umumlashtirish usullari – olingan natijalar asosida umumiy xulosalar chiqarildi va ilmiy takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston moliya bozorida raqamli transformatsiya jarayonlari jadallashib, tijorat banklari tomonidan FinTech yechimlarini joriy etish faol ravishda kengaymoqda. Xususan, mobil banking xizmatlari, onlayn kreditlash, raqamli to'lov tizimlari va elektron hamyonlar aholining moliyaviy xizmatlardan foydalanish darajasini sezilarli oshirdi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, banklar tomonidan taklif etilayotgan xizmatlarning katta qismi aynan FinTech texnologiyalari asosida amalga oshirilmoqda. Bu esa bank tizimining klassik modeldan raqamli platformaviy modelga o'tish jarayonini tezlashtirmoqda. Shu bilan birga, ayrim tijorat banklari FinTech startaplar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yib, xizmatlar assortimentini kengaytirishga erishmoqda.

Biroq, mavjud hamkorlik asosan fragmentar xarakterga ega bo'lib, u tizimli va institutsional darajada to'liq shakllanmagan. Xususan:

1. banklar va FinTech kompaniyalari o'rtasida ma'lumot almashinuvi cheklangan
  2. API integratsiyasi yetarli darajada rivojlanmagan
  3. hamkorlik ko'proq qisqa muddatli loyihalar asosida amalga oshirilmoqda
- Bu holat moliya bozorida yagona FinTech ekotizimining shakllanishiga to'sqinlik qilmoqda.

Raqamli xizmatlar rivoji bank xizmatlarining takomillashuviga va moliya tizimining umumiy samaradorligiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. O'tkazilgan tahlillar natijasida aniqlanishicha, raqamli texnologiyalarni bank faoliyatiga keng joriy etish bir qator muhim iqtisodiy afzalliklarni ta'minlaydi. Xususan, raqamli xizmatlar asosida operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish banklarning xarajatlarini sezilarli darajada qisqartirish imkonini bermogda, bu esa filiallar tarmog'ini optimallashtirish orqali amalga oshiriladi.

Bundan tashqari, raqamli platformalar orqali xizmat ko'rsatish tezligining oshishi mijozlar uchun vaqt tejalishini ta'minlab, xizmatlardan foydalanish samaradorligini oshirmoqda. Shu bilan birga, masofaviy bank xizmatlarining kengayishi natijasida geografik cheklovlar bartaraf etilib, yangi mijozlarni jalb qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu holat banklarning mijozlar bazasini kengaytirish bilan birga, ularning bozor ulushini ham oshirishga xizmat qiladi.

Raqamli transformatsiya jarayoni bank daromadlarini diversifikatsiya qilish imkonini ham yaratmoqda. Ya'ni, yangi turdagi moliyaviy xizmatlar va mahsulotlar orqali qo'shimcha daromad manbalari shakllanib, banklarning moliyaviy barqarorligi mustahkamlanmoqda. Shu bilan birga, FinTech kompaniyalari tomonidan taklif etilayotgan innovatsion yechimlar bank xizmatlarini soddalashtirib, foydalanuvchi uchun qulay interfeys va tezkor xizmatlarni ta'minlash orqali mijozlar tajribasini sezilarli darajada yaxshilamoqda.

Natijada, raqamli xizmatlar va FinTech texnologiyalarining bank tizimiga integratsiyalashuvi banklar uchun nafaqat operatsion samaradorlikni oshiruvchi, balki bozorda raqobat ustunligini shakllantiruvchi muhim strategik omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamli xizmatlar rivoji bank tizimining samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatib, moliya sektorida sifat jihatidan yangi bosqichni shakllantirmoqda. O'zbekiston bank sektorida so'nggi yillarda kuzatilayotgan tendensiyalar shuni ko'rsatadiki, masofaviy xizmatlardan foydalanuvchilar ulushi keskin oshib bormoqda. Jumladan, mobil va internet banking xizmatlaridan foydalanuvchilar sonining yil sayin ortib borishi bank operatsiyalarining asosiy qismi raqamli kanallar orqali amalga oshirilayotganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, naqd pulsiz to'lovlar ulushining oshishi moliya tizimida raqamlashtirish jarayonlarining chuqurlashib borayotganini ko'rsatadi.

Statistik tahlillar asosida aniqlanishicha, raqamli xizmatlar ulushi oshgan sari banklarning operatsion xarajatlari kamayish tendensiyasiga ega. Xususan, filial xarajatlari va operatsion xizmat ko'rsatish bilan bog'liq xarajatlari qisqarib, umumiy samaradorlik oshmoqda. Shu bilan birga, mijozlarga xizmat ko'rsatish tezligi sezilarli darajada ortib, bir operatsiyani bajarish vaqti an'anaviy usullarga nisbatan bir necha barobarga qisqargan. Bu esa mijozlar qoniqish darajasining oshishiga olib kelmoqda.

Mazkur jarayonlarni chuqurroq baholash maqsadida ekonometrik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot doirasida bank xizmatlari samaradorligi (Y) bilan raqamli xizmatlar ulushi (X_1), FinTech hamkorlik darajasi (X_2) va innovatsion investitsiyalar hajmi (X_3) o'rtasidagi bog'liqlik o'rganildi:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \varepsilon$$

Baholash natijalariga ko'ra, $\beta_1 > 0$ bo'lib, bu raqamli xizmatlar ulushining oshishi bank samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini bildiradi. Shuningdek, β_2 koeffitsienti ham musbat bo'lib, FinTech kompaniyalari bilan hamkorlik bank xizmatlari sifatini oshirish va mijozlar bazasini kengaytirishda muhim omil ekanligini tasdiqlaydi. Innovatsion investitsiyalarni ifodalovchi β_3 koeffitsienti esa uzoq muddatli davrda daromadlarning barqaror o'sishini ta'minlashini ko'rsatadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli xizmatlar ulushi 1 foizga oshganda bank xizmatlari samaradorligi o'rtacha 0,3–0,5 foizga oshadi. Shuningdek, FinTech hamkorlik darajasining oshishi mijozlar sonining ko'payishiga va xizmatlar sifatining yaxshilanishiga olib keladi. Bu esa bank daromadlarining diversifikatsiyalanishiga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, tahlillar raqamli xizmatlarning kengayishi geografik cheklavlarni bartaraf etib, bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirayotganini ko'rsatadi. Natijada moliyaviy inklyuziya darajasi oshib, bank tizimining umumiy barqarorligi mustahkamlanmoqda.

Olib borilgan statistik va ekonometrik tahlillar raqamli transformatsiya hamda FinTech texnologiyalarining bank tizimiga integratsiyasi nafaqat operatsion samaradorlikni oshirish, balki banklarning uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashda ham muhim strategik omil ekanligini asoslab beradi.

Moliya bozorida FinTech kompaniyalari va tijorat banklari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish jarayonida mavjud muammolarni bartaraf etish kompleks yondashuv

O'zbekiston moliya bozorida FinTech kompaniyalari va tijorat banklari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish jarayonida mavjud muammolarni bartaraf etish kompleks yondashuvni talab qiladi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi ilmiy asoslangan yechimlar taklif etiladi:

Jadval-1. O'zbekiston moliya bozorida FinTech kompaniyalarida mavjud muammolarni bartaraf etish kompleks yondashuv.

Muammo:	Ilmiy yechim:	Takliflar
FinTech faoliyatini tartibga soluvchi mexanizmlar yetarli darajada rivojlanmagan.	institutsional yondashuv asosida "moslashuvchan tartibga solish modeli (adaptive regulation)"ni amaliyotga joriy etish.	- FinTech kompaniyalari uchun alohida regulativ huquqiy maqom joriy etish - Regulatory sandbox tizimini kengaytirish orqali innovatsion loyihalarni sinovdan o'tkazish - Open banking va API almashinuvi bo'yicha yagona standartlar ishlab chiqish - Raqamli moliyaviy xizmatlar uchun litsenziyalash jarayonlarini soddalashtirish
Bank infratuzilmasi va FinTech yechimlari o'rtasida integratsiya darajasi past.	"raqamli platforma ekotizimi modeli" amaliyotda shakllantirish.	- Bank tizimlarida API platformalarini joriy etish - Core banking tizimlarini modernizatsiya qilish - Malumotlar almashinuvi uchun yagona texnologik standartlar yaratish - Bulutli texnologiyalar (cloud computing) va suniy intellektdan foydalanishni kengaytirish

FinTech startaplar uchun moliyaviy resurslar yetarli emas.	“innovatsion moliyalashtirish mexanizmi” joriy etish.	· Venchur fondlar va FinTech investitsiya platformalarini tashkil etish · Davlat tomonidan grant va subsidiyalarni ajratish · Banklar tomonidan FinTech startaplarni korporativ akseleratsiya dasturlari orqali qo'llab-quvvatlash · Xususiy sektor va xorijiy investorlarni jalb qilish
IT va moliya sohasida malakali mutaxassislar yetishmaydi.	“inson kapitalini rivojlantirish modeli”ni FinTech sohasiga moslashtirish.	· Universitetlarda FinTech va raqamli bank xizmatlari bo'yicha maxsus yo'nalishlar ochish · Banklar va IT kompaniyalar o'rtasida dual talim tizimini joriy etish · Xalqaro sertifikatlash dasturlarini kengaytirish · Mutaxassislar uchun doimiy qayta tayyorlash (reskilling) dasturlarini tashkil etish
Aholining ayrim qatlamlari moliyaviy xizmatlardan to'liq foydalana olmayapti.	“mijozga yo'naltirilgan raqamli xizmatlar modeli” shakllantirish.	· Raqamli hamyonlar va mikroxizmatlarni rivojlantirish · Qishloq hududlari uchun soddalashtirilgan bank xizmatlarini joriy etish · Masofaviy identifikatsiya tizimlarini kengaytirish · Mijozlar uchun qulay va intuitiv UX/UI dizayn asosida xizmatlar yaratish

Avvalo, FinTech faoliyatini tartibga soluvchi mexanizmlarning yetarli darajada rivojlanmaganligi ushbu sohaning barqaror rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Ushbu muammoni bartaraf etishda institutsional yondashuv asosida moslashuvchan tartibga solish modeli (adaptive regulation) joriy etish zarur. Bu model FinTech kompaniyalari uchun alohida huquqiy maqom yaratish, innovatsion loyihalarni sinovdan o'tkazish uchun “regulatory sandbox” tizimini kengaytirish hamda ochiq bank tizimi (open banking) va API texnologiyalarini joriy etishni nazarda tutadi. Natijada, moliya bozorida innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlovchi barqaror muhit shakllanadi.

Ikkinchi muhim masala bank infratuzilmasi va FinTech yechimlari o'rtasidagi integratsiya darajasining pastligi bilan bog'liq. Mazkur muammoni hal etishda raqamli platforma ekotizimi modelini shakllantirish muhim hisoblanadi. Ushbu model banklarning texnologik infratuzilmasini modernizatsiya qilish, API platformalarni joriy etish, ma'lumotlar almashinuvi uchun yagona standartlar yaratish hamda bulutli texnologiyalarni keng qo'llash orqali amalga oshiriladi. Bu esa bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi uzviy integratsiyani ta'minlaydi.

Shuningdek, FinTech startaplar uchun moliyaviy resurslarning yetishmasligi innovatsion faoliyatni cheklovchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu muammoni hal etish uchun innovatsion moliyalashtirish mexanizmini joriy etish talab etiladi. Bunda venchur fondlar tashkil etish, davlat grantlari va subsidiyalarni kengaytirish, banklar tomonidan startaplarni qo'llab-quvvatlash dasturlarini rivojlantirish hamda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish muhim ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, IT va moliya sohasida malakali kadrlar yetishmovchiligi ham FinTech rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu muammoni bartaraf etishda inson kapitalini rivojlantirish modeli asosida FinTech yo'nalishida mutaxassislar tayyorlash, dual ta'lim tizimini joriy etish, xalqaro sertifikatlash dasturlarini kengaytirish va doimiy qayta tayyorlash (reskilling) dasturlarini tashkil etish zarur.

Aholining ayrim qatlamlari tomonidan moliyaviy xizmatlardan to'liq foydalana olinmayotgani esa moliyaviy inklyuziya muammosini yuzaga keltirmoqda. Bu borada mijozga yo'naltirilgan raqamli xizmatlar modelini shakllantirish muhim hisoblanadi. Xususan, raqamli hamyonlar va mikroxizmatlarni rivojlantirish, qishloq hududlari uchun soddalashtirilgan bank xizmatlarini joriy etish, masofaviy identifikatsiya tizimlarini kengaytirish hamda foydalanuvchilar uchun qulay interfeysga ega xizmatlarni yaratish orqali ushbu muammoni hal etish mumkin.

Yuqorida keltirilgan muammolar va ularning ilmiy asoslangan yechimlari shuni ko'rsatadiki, bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish ko'p darajali va kompleks yondashuvni talab qiladi. Institutsional, texnologik va iqtisodiy mexanizmlarning uyg'unlashuvi natijasida samarali raqamli moliya ekotizimi shakllanadi, bu esa mamlakat moliya tizimining barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar natijasida O'zbekiston moliya bozorida FinTech kompaniyalari va tijorat banklari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish zamonaviy raqamli iqtisodiyotning muhim yo'nalishlaridan biri ekanligi aniqlandi. Raqamli transformatsiya jarayonlari bank xizmatlarining sifatini oshirish, operatsion samaradorlikni kuchaytirish hamda mijozlarga qulay va tezkor xizmatlar ko'rsatishni ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, FinTech texnologiyalarining bank tizimiga integratsiyalashuvi operatsion xarajatlarni qisqartirish, xizmatlar tezligini oshirish, mijozlar bazasini kengaytirish va daromadlarni diversifikatsiya qilish imkonini bermogda. Ekonometrik baholash natijalari ham raqamli xizmatlar ulushi, FinTech hamkorlik darajasi va innovatsion investitsiyalar bank samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikning to'liq rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan qator muammolar ham aniqlangan. Jumladan, normativ-huquqiy bazaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, texnologik integratsiya darajasining pastligi, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarining cheklanganligi hamda malakali kadrlar yetishmovchiligi ushbu sohaning rivojlanishini sekinlashtirmogda.

O'zbekiston sharoitida bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish orqali raqamli moliya xizmatlari bozorini kengaytirish, moliyaviy inklyuziyani oshirish va milliy moliya tizimining raqobatbardoshligini mustahkamlash mumkinligi ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

1. Normativ-huquqiy bazani takomillashtirish

FinTech kompaniyalari faoliyatini tartibga soluvchi alohida huquqiy mexanizmlarni joriy etish, "regulatory sandbox" tizimini kengaytirish hamda open banking standartlarini ishlab chiqish zarur.

2. Raqamli infratuzilmani rivojlantirish

Bank tizimlarida API platformalarini keng joriy etish, core banking tizimlarini modernizatsiya qilish va bulutli texnologiyalarni qo'llash orqali texnologik integratsiyani kuchaytirish lozim.

3. Innovatsion moliyalashtirish mexanizmlarini kengaytirish

FinTech startaplar uchun venchur fondlar tashkil etish, davlat grantlari ajratish hamda xususiy investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini rivojlantirish muhim.

4. Bank-FinTech hamkorlik modelini rivojlantirish

Kooperatsiya va klaster yondashuvi asosida bank va FinTech kompaniyalari o'rtasida uzoq muddatli strategik hamkorlikni yo'lga qo'yish zarur.

5. Kadrlar salohiyatini oshirish

FinTech yo'nalishida mutaxassislar tayyorlash, dual ta'lim tizimini joriy etish va xalqaro tajribalarni o'rganish orqali inson kapitalini rivojlantirish lozim.

6. Moliyaviy inklyuziyani kengaytirish

Raqamli hamyonlar, mikro xizmatlar va masofaviy identifikatsiya tizimlarini rivojlantirish orqali aholining barcha qatlamlari uchun moliyaviy xizmatlar imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

7. Raqamli xizmatlar sifatini oshirish

Mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlar yaratish, UX/UI dizaynni takomillashtirish va xizmatlar tezligini oshirish orqali banklarning raqobatbardoshligini kuchaytirish maqsadga muvofiq.

O'zbekiston moliya bozorida FinTech kompaniyalari va tijorat banklari o'rtasidagi samarali hamkorlikni rivojlantirish zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida strategik ahamiyat kasb etuvchi ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar asosida bank xizmatlarini transformatsiya qilish nafaqat operatsion samaradorlikni oshirish, balki moliya sektorining barqaror rivojlanishini ta'minlashda ham muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

FinTech texnologiyalarining bank tizimiga chuqur integratsiyalashuvi natijasida xizmatlar ko'rsatish tezligi va sifati oshib, mijozlarga yo'naltirilgan innovatsion mahsulotlar yaratish imkoniyati kengaymogda. Bu esa o'z navbatida banklarning raqobatbardoshligini kuchaytirib, moliya bozorida yangi biznes modellarning shakllanishiga olib keladi. Ayniqsa, open banking, API texnologiyalari, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar (big data) asosida xizmat ko'rsatish tizimlarining rivojlanishi bank va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi o'zaro integratsiyani yangi bosqichga olib chiqmogda.

Shu bilan birga, tadqiqot shuni asoslab berdiki, FinTech va banklar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish faqat texnologik o'zgarishlar bilan cheklanib qolmasdan, balki institutsional va tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirishni ham talab etadi. Moslashuvchan tartibga solish (adaptive regulation), innovatsion moliyalashtirish mexanizmlari, raqamli infratuzilmani rivojlantirish va inson kapitalini mustahkamlash kabi omillar ushbu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishida muhim rol o'ynaydi.

Bundan tashqari, FinTech texnologiyalarining keng joriy etilishi moliyaviy inklyuziyani oshirishga xizmat qilib, aholining turli qatlamlari uchun moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa nafaqat bank tizimining rivojlanishiga, balki mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- Arner, D. W., Barberis, J., & Buckley, R. P. (2016). The evolution of FinTech: A new post-crisis paradigm. *Georgetown Journal of International Law*, 47(4), 1271–1319.
- Gomber, P., Koch, J.-A., & Siering, M. (2017). Digital finance and FinTech: Current research and future research directions. *Journal of Business Economics*, 87(5), 537–580. <https://doi.org/10.1007/s11573-017-0852-x>

3. Lee, I., & Shin, Y. J. (2018). FinTech: Ecosystem, business models, investment decisions, and challenges. *Business Horizons*, 61(1), 35–46. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2017.09.003>
4. Philippon, T. (2016). The FinTech opportunity. National Bureau of Economic Research Working Paper, No. 22476. <https://doi.org/10.3386/w22476>
5. World Bank. (2022). FinTech and the future of finance. Washington, DC: World Bank Group.
6. International Monetary Fund. (2022). Digital financial services and financial inclusion. Washington, DC: IMF.
7. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2023). O'zbekiston bank tizimi rivojlanishi bo'yicha yillik hisobot. Toshkent.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. Toshkent.
9. Ozili, P. K. (2018). Impact of digital finance on financial inclusion and stability. *Borsa Istanbul Review*, 18(4), 329–340. <https://doi.org/10.1016/j.bir.2017.12.003>
10. FSB (Financial Stability Board). (2019). FinTech and market structure in financial services. Basel: FSB.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
